

*Tijdelijke verhoging van de vennootschapsbelasting**Tijdelijke wijziging van de omzetbelasting**Wijziging van de personele belasting en van de financiële verhouding tussen het Rijk enerzijds en de gemeenten en provinciën anderzijds*VERSLAG VAN HET MONDELING OVERLEG,
TEVENS EINDVERSLAG

Nr. 12

1. Vindt de huidige pessimistische visie van de Minister op de financieel-economische toestand van ons land uitsluitend haar oorsprong in de ongunstige cijfers van de betalingsbalans, of ook in andere overwegingen? Zo ja, welke?

Het lid, dat deze vragen stelde, lichtte deze toe door o.m. te wijzen op het recente Centraal Economisch Plan 1957, waarin (op blz. 82) een verwachte vermindering van de deviezenvoorraad in 1957 wordt opgegeven van 130 miljoen gulden. Gezien de vrij aanzienlijke deviezenreserves, welke mede ten doel hebben om fluctuaties in de deviezenvoorraad op te vangen (zie blz. 85 van de genoemde publikatie), was dit lid van oordeel, dat de huidige situatie niet als bijzonder zorgwekkend mag worden gekenschetst.

De Commissie van Rapporteurs heeft het na de bestudering van de Memorie van Antwoord wenselijk geacht, over een aantal punten nader overleg met de Minister van Financiën te plegen. Dit overleg, waartoe ook de leden van de vaste Commissie voor Financiën waren uitgenodigd, vond plaats op 25 juni 1957. De Minister had zich daarbij doen vergezellen van de heren dr. W. H. van den Berge, regeringscommissaris voor de belastingen, en dr. A. J. van den Tempel, directeur-generaal voor Fiscale Zaken in algemene dienst. Een verslag van deze bespreking volgt hieronder.

De Minister, die zijn visie liever als realistisch dan als pessimistisch gewaardeerd zou willen zien, betoogde, dat de cijfers omtrent de huidige financieel-economische situatie van ons land in geen geval een gunstig beeld voor ogen stellen. Hij laat voor het ogenblik daar of het bij een vermindering van de deviezenvoorraad met 130 miljoen zal blijven; de sedert het opstellen van het C.E.P. beschikbaar gekomen gegevens geven eerder reden om voor wat de lopende rekening van de betalingsbalans betreft met een ongunstiger ontwikkeling dan toen werd verwacht te rekenen. Een vermindering van de deviezenvoorraad als door het C.P.B. geschat moge voorts wellicht niet onder alle omstandigheden onrustbarend zijn, men bedenke, dat in ons land, met zijn kwetsbare exportpakket, tijdens een periode van hoogconjunctuur een overschot aan deviezen gevormd zou moeten worden. Het Planbureau zegt dan ook terecht (blz. 82), dat de gegeven cijfers „in een nog ongunstiger licht (komen) te staan, indien in aanmerking wordt genomen, dat in een gunstige conjuncturele situatie als de onderhavige in feite een toeneming in stede van een daling van de deviezenreserve geboden zou zijn geweest”. Wanneer ons land zelfs in gunstige jaren zijn deviezenvoorraad niet op peil kan houden, moet men zich met zorg afvragen, hoe de toestand zou worden in een periode, waarin het buitenland voor allerlei produkten zijn grenzen zou gaan sluiten.

De Minister wees er voorts op, dat het Centraal Planbureau bij de berekening van het cijfer van 130 miljoen het effect van de regeringsplannen reeds ingecalculeerd heeft. Dat zelfs bij een volledige verwezenlijking van de voornemens der Regering nog een dusdanig tekort te verwachten is, stelt de noodzaak van deze maatregelen te sterker in het licht.

Voor een beoordeling van de huidige economische situatie van ons land, welke wordt gekenmerkt door een verontrustende discrepantie tussen nationale middelen en bestedingen, vormt — zo vervolgde de Minister — in de eerste plaats de ontwikkeling van de lopende rekening van de betalingsbalans een belangrijk gegeven.

Daarnaast kan men deze discrepantie ook zien als een ontbreken van evenwicht tussen nationale besparingen en investeringen, hetgeen zich manifesteert in de verkrapping van de kapitaalmarkt en de daarmee gepaard gaande stijging van de rentestand. Hier liggen bijzonder grote moeilijkheden: de uit de investeringsactiviteit (waaronder de woningbouw) voortvloeiende financieringsbehoeften — met name die van de lagere Overheid — zullen op de kapitaalmarkt gedekt moeten worden, wil men voorkomen, dat een beroep op inflatoire financieringsmiddelen moet worden gedaan.

De conjuncturele overspanning komt ook tot uitdrukking in de onevenwichtige verhouding op de arbeidsmarkt tussen de geregistreerde arbeidsreserve enerzijds en de personeelsaanvragen van werkgevers anderzijds. Van deze situatie gaan eveneens nadelige repercussies uit. Men denke aan de opwaartse druk, die het loonpeil ondervindt, en de ongunstige invloed op de arbeidsproductiviteit.

Betrekt men de gestelde vraag meer direct op de overheids-huishouding, dan kan men uit haar enige twijfel lezen of, gezien de budgettaire toestand, de voorgenomen maatregelen niet achterwege kunnen blijven. De Minister wees erop, dat voor het lopende jaar — men zie blz. 4 van de Memorie van Antwoord — een aanzienlijk tekort op de begroting is te verwachten, nl. van 870 miljoen. Weliswaar wordt dit tekort voor een belangrijk gedeelte veroorzaakt door de buitengewone dienst, doch aan dit onderscheid mag men in het kader van het totale begrotingsbeeld niet die fundamentele betekenis hechten, welke er soms nog aan wordt toegekend.

Wat 1958 betreft, valt niet in te zien, dat men voor dat jaar tot een gunstiger begrotingsbeeld zou kunnen komen. Wel zal alles in het werk gesteld worden om de uitgaven zo laag mogelijk te houden, maar daartegenover staat de onafwendbare noodzaak om tal van posten te verhogen. Met name in de onderwijssector is niet aan belangrijke verhogingen zowel op de gewone als op de buitengewone dienst te ontkomen. Men denke met betrekking tot de verdere toekomst voorts aan de blijvende urgentie van de aanleg en verbetering van verkeerswegen, bruggen, tunnels, enz. — in dit verband herinnerde de Minister aan het recente „tunneldebat” —, aan de uitvoering van de deltawerken, aan de bedragen die geveerd zullen worden als gevolg van de toetreding tot de Europese economische Gemeenschap en Euratom, aan de dekking voor de toekomstige deblokkering der eigenaarlasten in de landbouw, enz., enz.

Met dit vooruitzicht van omvangrijke en op zich zelf genomen dringende uitgaven op tal van punten voor ogen is het duidelijk, dat op de basis van het huidige peil van de uitgaven een behoorlijke dekking moet worden gevonden. Alleen aldus kan ook worden vermeden, dat over enkele jaren voor urgente voorzieningen de middelen ontbreken.

De thans door de Regering voorgestelde — en ten dele door de Tweede Kamer reeds aanvaarde — plannen achtte de Minister dan ook het minimum voor het lopende jaar.

Met name wees hij vanuit het hier besproken gezichtspunt het denkbeeld om de helft van de voorgestelde verhoging van de vennootschapsbelasting te heffen in de vorm van belastingcertificaten van de hand als niet verantwoord. Het aanvaarden van een dergelijke wijze van heffen zou in de gegeven omstandigheden betekenen, dat over twee jaar, niet slechts, ten gevolge van het verstrijken van de tijdslimiet van de voorgestelde verhogingen, de belastingontvangsten zouden teruglopen, maar dat daarenboven de verplichting zou bestaan het in vorige jaren ontvangene terug te geven. Principiële bezwaren tegen het denkbeeld van belastingcertificaten, aldus de Minister, bestonden bij hem niet; de bezwaren, die hij naar voren had gebracht, richtten zich tegen de toepassing in het kader van de huidige voorstellen. Wel wees de Minister erop, dat het denkbeeld van belastingcertificaten, hoezeer in het buitenland een enkele maal, onder exceptionele omstandigheden in praktijk gebracht, toch slechts weinig aantrekkingskracht scheen te bevatten. Voor zover hem bekend vindt het momenteel geen toepassing.

op de betalingsbalans, zonder verwezenlijking van de plannen, die de Regering in de Bestedingsnota heeft ontvouwd, ca 200 miljoen zou hebben bedragen. Dit tekort is naar de mening van dit lid niet zo schrikbarend, dat het allerlei belastingverhogingen rechtvaardigt. Overigens bestreed dit lid, dat in dit opzicht door anderen werd bijgevallen, de opvatting van de Minister, dat het principiële onderscheid tussen gewone en buitengewone dienst niet meer van deze tijd zou zijn. Een juiste overheidshuishouding dient naar een sluitende gewone dienst te streven; voor de buitengewone dienst mag deze eis niet gesteld worden.

In verband met de ervaringen over een aantal gepasseerde jaren zou het hierbedoelde lid nog gaarne vernemen, of thans inderdaad verwacht mag worden, dat de raming van de belastingopbrengst voor 1957 niet ver door de werkelijke uitkomsten overschreden zal worden.

Een ander lid herinnerde aan de rede, die Minister Zijlstra onlangs op de jaarvergadering van het Verbond van Prot. Chr. Werkgevers gehouden heeft en waarin optimistischer verwachtingen doorklonken dan de Minister van Financiën ten aanzien van de economische situatie doet horen.

Weer een ander lid zou gaarne door de Minister uiteengezet zien met welke bedragen de gewone dienst (met inbegrip van de buitengewone dienst I en het L.E.F.) resp. de gehele dienst van de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1957 is gewijzigd, resp. door de hogere uitgaven en door de bezuinigingen. Hetzelfde zou dit lid willen weten ten aanzien van de middelen. Welk aandeel heeft de stijging van het nationale inkomen in de verhoging van de middelen?

Naar aanleiding van de opmerking over het deficit op de betalingsbalans van 200 miljoen, exclusief de Regeringsmaatregelen, merkte de Minister op, dat de invloed van deze maatregelen als gevolg van de vertraagde inwerkingtreding daarvan, niet zo groot is als wenselijk zou zijn. Dat de voorgestelde maatregelen echter onontbeerlijk zijn, hoopte de Minister in eerste instantie voldoende duidelijk te hebben aangetoond.

Dat de ramingen van de belastingopbrengst in de achter ons liggende jaren telkens aanzienlijk te laag bleken, was een gevolg van zeer bijzondere omstandigheden. De cijfers van de alleraarste jaren wijzen er duidelijk op, dat het tijdperk van de „meevallers” voorbij is (zie ook het antwoord op vraagpunt 5).

De Minister merkte op, dat hij geen redenen zag tot wijziging van zijn visie t.a.v. de economische toestand van ons land in de nabije toekomst. Uiteraard gaat het hier om verwachtingen, niet om zekerheden.

De belastingmiddelen zijn t.a.v. de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1957 verhoogd met in totaal 291 miljoen. Hiervan kan de volgende specificatie worden gegeven:

1. uit hoofde van de belastingmaatregelen en prijsverhoging van tabaksfabrikaten (nota inzake beperking van de bestedingen, blz. 18)	+ 150 mln
2. invoerrechten op suiker	+ 21 mln
3. versnelde inning loonbelasting	+ 20 mln
4. overige (zie Memorie van Antwoord op wetsontwerp 4644, blz. 4)	+ 100 mln
	<hr/>
	291 mln

De sub 4 vermelde verhoging met 100 miljoen kan in verband worden gebracht met een groter stijging van het nationale inkomen dan voorzien.

Voor het overige deel van de beantwoording werd verwezen naar de aan ommezijde vermelde staat.

2. Wat is tot heden door de Regering gedaan, om te komen tot een vrijwillige beperking van de consumptie?

Door het lid, dat deze vraag stelde, werd ter toelichting gewezen op het grote nut van besparingen, in de bevordering waarvan dit lid het meest aangewezen middel zag om de huidige financieel-economische toestand te verbeteren.

De Minister wees erop, dat de middelen, die de Regering ten dienste staan bij het vrijwillig bevorderen van de particuliere besparingen, slechts van zeer beperkte aard zijn, gezien de bestaande vrijheid in de wijze, waarop men zijn inkomen wenst te besteden. De Minister herinnerde aan de instelling van de Nationale Spaarraad, welke destijds niet allerwege de

instemming heeft gevonden, die de toenmalige Regering voor haar pogen om het particuliere sparen te stimuleren, wellicht had verwacht.

De Regering kan ten deze weinig anders doen dan:

1°. de bestaande situatie op financieel-economisch gebied zo helder mogelijk aan de bevolking uiteenzetten en daarbij de wenselijkheid van het sparen onder het oog brengen;

2°. maatregelen nemen c.q. bevorderen, welke het vrijwillig sparen aantrekkelijk maken, o.m. in het kader van de bezitsvorming. De Minister verwachtte, dat hieromtrent binnenkort voorstellen de Kamer zullen bereiken;

3°. een beleid voeren, dat primair is gericht op gezond geld, waardoor indirect een sterke stimulans voor de besparingen wordt geschapen.

3. Is de Minister niet van mening, dat opvoering van de arbeidsproductiviteit, waartoe de werknemers- en werkgeversorganisaties gemeenschappelijk hebben opgeroepen, de financieel-economische toestand van ons land zodanig zou kunnen verbeteren, dat maatregelen op fiscaal gebied geheel of ten dele achterwege kunnen blijven?

Er mag niet uit het oog worden verloren — aldus de Minister —, dat een stijging van de produktiviteit weliswaar tot een toeneming van het nationale inkomen zal leiden, doch dat daarmee nog niet het vraagstuk van de huidige fundamentele discrepantie tussen de besparingen en de investeringen zal zijn opgelost. Met de toeneming van het nationale inkomen zullen immers onvermijdelijk ook de bestedingen toenemen.

Uit een meer algemeen oogpunt moet de van de organisaties van werkgevers en werknemers uitgegane oproep tot verhoging van de produktiviteit worden toegejuicht. Uit een oogpunt van herstel van evenwichtige financieel-economische verhoudingen mag echter van een opvoering van de arbeidsproductiviteit niet op korte termijn een zodanig resultaat worden verwacht, dat de voorgestelde fiscale maatregelen achterwege zouden kunnen blijven.

Begrotingsbeeld 1957
(in miljoenen guldens)

	Vastgestelde begroting ¹⁾ incl. nota's van wijzigingen	Wijzigingen i.v.m. suppletoire begrotingen.	Wijzigingen i.v.m. bestedingsbeperking en herziening landbouwprijsbeleid	Saldo kolommen 2 en 3	Vermoedelijke uitkomsten per 1/6-57
	1	2	3	4	5
Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I					
Uitgaven	6 279	+ 295	— 144	+ 151	6 430
Middelen	6 658	+ 153 ²⁾	+ 152 ³⁾	+ 305	6 963
Saldo	+ 379	— 142	+ 296	+ 154	+ 533
Landbouw-Egalisatiefonds					
Saldo	— 159	— 137	— 108	— 245	— 404
Buitengewone Dienst II					
Uitgaven	1 425	— 73	— 38	— 111	1 314
Middelen	392	— 18	—	— 18	374
Saldo	— 1 033	+ 55	+ 38	+ 93	— 940
Gehele Dienst					
Uitgaven (incl. nadelig saldo L.E.F.) ..	7 863	+ 359	— 74	+ 285	8 148
Middelen	7.050	+ 135	+ 152	+ 287	7 337
Saldo	— 813	— 224	+ 226	+ 2	— 811
Mogelijk in 1957 nog te verwachten additionele uitgaven					
Verzilvering opbouwobligaties					10
Aanbieding van belastingcertificaten voor belastingbetalingen					49
Saldo (incl. mogelijk te verwachten additionele uitgaven)					— 870

¹⁾ Inclusief de op blz. 4 van de miljoenennota 1957 vermelde additionele uitgaven en middelen.

²⁾ O.m. de 141 miljoen, genoemd op blz. 4, rechterkolom onderaan, van de Memorie van Antwoord, alsmede 8 miljoen Japans smartegeld.

³⁾ Zie blz. 18 van de Nota inzake beperking van de bestedingen (stuk 4600).

4. Naar aanleiding van de aankondiging van een nadere nota inzake verdere beperking van de rijksuitgaven werd gevraagd, of het geen aanbeveling verdient met fiscale maatregelen te wachten tot die nota zal zijn verschenen.

Van de zijde der commissie merkte men op, dat de onderhavige vraag was geïnspireerd op de passage op blz. 6, rechterkolom, van de Memorie van Antwoord (derde alinea v.o.), waarin de Minister zegt, dat het hem „niet mogelijk (was) gelijktijdig met het indienen van de onderhavige wetsontwerpen aan de Kamer een nota aan te bieden, waarin nadere mededelingen ter zake zouden zijn opgenomen”. Hoewel men van oordeel bleef, dat deze mededeling het later indienen van een nota suggereert, gaf men bij nader inzien toe, dat van een werkelijke toezegging niet kan worden gesproken.

5. In verband met het feit, dat over het jaar 1954 het slot van de rekening is vastgesteld op een surplus van bijna 130 miljoen, terwijl over dat jaar een tekort van 995 miljoen was geraamd (wetsontwerp 4596), zou men gaarne vernemen of reeds het slot van de rekening over de jaren 1955 en 1956 kan worden medegedeeld.

6. Is het juist, dat er tot nu toe niets op wijst, dat de raming voor de opbrengst van de vennootschapsbelasting, welke in 1956 925 miljoen bedroeg en in 1957 tot 1075 miljoen werd verhoogd, niet zal worden bereikt?

De Minister was van mening, dat deze vraag op een misverstand beruiste. Een nadere nota als door de vraagsteller bedoeld is door hem niet toegezegd. Intussen ligt het in de bedoeling van de Regering bij de indiening van de begroting voor 1958 de Kamer nadere inlichtingen te verstrekken omtrent de resultaten van de verdere onderzoeken naar de mogelijkheden tot beperking der rijksuitgaven.

De Minister vroeg allereerst aandacht voor de omstandigheid, dat begroting en rekening essentieel verschillen en dus niet aanstonds vergelijkbaar zijn. Zij verschillen onder meer hierin, dat de belastingmiddelen in de begroting zijn ramingen van het jaar, doch die in de rekening opbrengsten in het jaar, en dat een post als de local currency gelden wel in de rekening, maar niet in de begroting als bate voorkomt.

De Minister merkte naar aanleiding van het genoemde verschil over 1954 op, dat de Kamer zeer binnenkort een nota zal bereiken, waarin naar aanleiding van het verslag over wetsontwerp 4596 een analyse wordt gegeven van de verschillen tussen de cijfers van de oorspronkelijke begroting voor 1954 en die van de rekening van dat jaar. Uit deze analyse zal blijken, dat de omslag van het destijds geraamde aanzienlijke tekort op de begroting 1954 in een surplus op de uiteindelijke rekening gedeeltelijk is toe te schrijven aan een ruimere vloeijing van de middelen in dat jaar, als gevolg van de onverwachte sterke economische opbloei in 1954 na de voorafgaande periode van recessie als reactie op de Korea-hausse, en voor het overige aan andere bijzondere omstandigheden.

Met betrekking tot 1955 deelde de Minister mede, dat het voorlopig berekende tekort op de gehele dienst bedraagt f 290 863 655,79. Het geraamde tekort bedroeg f 609 812 946, zodat het voorlopige uiteindelijke tekort op de begroting voor 1955 (inclusief het L.E.F.) f 318 949 290,21 minder bedraagt dan aanvankelijk werd voorzien.

Voor 1956 kan het slot van de rekening nog niet worden vastgesteld, aangezien de dienst eerst op 31 december 1957 wordt afgesloten. Volgens de tot nu toe bekende cijfers zal het werkelijke tekort over 1956 het geraamde tekort met omstreeks f 300 miljoen overtreffen. De toeneming van het tekort blijkt dus nog aanmerkelijk meer te zijn dan hetgeen reeds werd voorzien bij de raming van de vermoedelijke uitkomsten 1956, opgenomen in bijlage I van de miljoenennota 1957. Ook dit is een teken, dat op het punt van de budgettaire uitkomsten zich een duidelijke omslag gaat aftekenen.

De Minister antwoordde deze vraag bevestigend. Hoewel omtrent de uiteindelijke opbrengst van de vennootschapsbelasting over 1957 nog geen zekerheid bestaat, zijn er geen aanwijzingen, dat de raming van 1075 miljoen niet zal worden gehaald.

7. Zijn er bij de particuliere banken saldi in deviezen aanwezig van zodanige betekenis, dat zij invloed kunnen uitoefenen op onze deviezenpositie?

De Minister verwees in zijn antwoord naar blz. 6, eerste kolom bovenaan, van de jongste deviezennota (stuk 4652), waar wordt gezegd, dat de totale omvang van de netto reserves der deviezenbanken zich niet voor publikatie lenen. Hieraan werd toegevoegd, dat, ondanks schommelingen van jaar tot jaar, op langere termijn de guldensaldi, welke het buitenland aanhoudt bij Nederlandse deviezenbanken, de saldi aan vreemde valuta, welke de deviezenbanken aanhouden in het buitenland, volledig plegen te compenseren, en dat dit laatste inhoudt, dat men, eveneens op langere termijn gezien, bij een beoordeeling van de Nederlandse goud- en deviezenpositie met eventuele reserves van de deviezenbanken geen rekening mag houden.

8. Hoe is de Minister op basis van het herziene begrotingsbeeld voor 1957 tot een budgettaire kastekort van globaal 900 miljoen gekomen?

Voor de berekening van het budgettaire kastekort is — aldus de Minister — uitgegaan van het herziene begrotingsbeeld 1957, zoals dit is vermeld in kolom 3 op blz. 4 van de Memorie van Antwoord. Voorts is rekening gehouden met ontvangsten en uitgaven, welke in 1957 zijn (of vermoedelijk nog zullen worden) gedaan ten laste van de begroting 1956, terwijl anderszijds in aanmerking zijn genomen de in het begrotingsbeeld verwerkte bedragen, welke naar verwachting eerst in 1958 tot kasmutaties zullen leiden. Ten slotte zijn geëlimineerd de posten, welke geen kaseffect zullen hebben. Onder de laatstbedoelde posten is begrepen het bedrag der overboekingen uit de tegenwaarderekening, omdat dit — in verband met het bijzondere karakter van deze overboekingen — voor de berekening van het budgettaire kastekort buiten beschouwing blijft.

Het vorenstaande heeft ertoe geleid, dat het geraamde budgettaire kastekort per saldo ca. 30 miljoen hoger moest worden geraamd dan het verwachte begrotingstekort voor het dienstjaar 1957 (870 miljoen).

9. Kan een opstelling gegeven worden van de wijze, waarop de Minister het becijferde budgettaire kastekort denkt te financieren?

De Minister antwoordde, onder verwijzing naar blz. 5 van de Memorie van Antwoord, dat het budgettaire kastekort over 1957 vermoedelijk ongeveer zal overeenstemmen met het in de miljoenennota 1957 geraamde deficit van globaal 900 miljoen. Daarin is mede begrepen 170 miljoen, gevormd door over 1955 en 1956 aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en het Spoorwegpensioenfonds te verstrekken bijdragen, verband houdende met de sanering van die fondsen. Uit dezen hoofde zullen additionele middelen op de voorinschrijfrekeningen beschikbaar komen, welke mede gebruikt kunnen worden voor de financiering van het geraamde kastekort. Op deze rekeningen zal, naar verwacht kan worden, in totaal ruim 500 miljoen worden gestort. Voorts zal de ca. 80 miljoen wegens de overneming van een vordering van de Nederlandsche Bank op Argentinië gefinancierd kunnen worden door het onderbrengen van een overeenkomstig bedrag aan schatkistpapier bij de centrale bank.

De overige ca. 300 miljoen zal gedekt moeten worden door het plaatsen van schatkistpapier, door overboeking van local-currency-gelden, enz.

10. Welke van de op blzz 3 en 4 van de Memorie van Antwoord genoemde verhogingen rusten op een wet, welke op beslissingen van het Kabinet?

De Minister verstreekte het volgende overzicht, waarbij hij het voorbehoud maakte, dat niet steeds met volkomen zekerheid kan worden gezegd, of een bepaalde post in de ene of de andere rubriek thuisbehoort.

a. Verplichtingen uit wet of overeenkomst.

post 1. Kinderbescherming (verhoging dag-subsidies)	+ 7 mln
post 3. Nabetaaling door O.K.W. aan de Pensioenraad over de jaren 1948 t/m 1953	+ 20 „

post 8. Versterkte aflossing (lend-lease overeenkomst)	+ 8 mln
post 9. Restitutie lend-lease zilver (aandeel Indonesië)	+ 15 „
post 10. Herstel watersnoodschade (art. 24 C.W.)	+ 18 „
post 12. Stichting Industrieel Garantiefonds ¹⁾	+ 30 „
<i>b. Kabinetbeslissingen</i>	
post 2. Verhoging onderwijzerssalariissen ²⁾ ..	+ 16 „
post 11. Opvoering van de produktiviteit enz. (art. 24 C.W.)	+ 11 „
post 13. Bestrijding kinderverlamming	+ 1 „
post 15. Nadelig saldo L.E.F.:	
a. steun fabrieksaardappelen	12 mln
b. verlies importsuiker	42 „
	+ 54 „
<i>c. Overige.</i>	
post 4. Te laag geraamd voor onderwijzerssalariissen	+ 12 „
post 5. Herberekening subsidies bijzonder V.H.M.O. (te lage raming)	+ 8 „
post 6. Herberekening subsidies nijverheids- onderwijs (te lage raming)	+ 4 „
post 7. Overige uitgaven t.b.v. het onderwijs (te lage raming)	+ 6 „
post 14. Bijdrage aan Ned. Nieuw-Guinea ..	+ 6 „

11. Gevraagd werd een opstelling van de lasten, welke de Regering in de onderscheiden sectoren van het maatschappelijk leven wenst op te leggen en die, volgens de Memorie van Antwoord, blz 7, rechterkolom, een evenwichtig plan vormen.

Ter voldoening aan deze wens verstrekte de Minister de volgende opgave van de maatregelen tot beperking van de bestedingen en tot dekking van de hogere uitgaven voor de landbouw. De gegeven indeling draagt, naar de Minister opmerkte, onvermijdelijk een min of meer arbitrair karakter.

I. Fiscale maatregelen in de ondernemingssector

(in mln guldens
op jaarbasis)

a. Schorsing van de investeringsaftrek	75
b. Verhoging van het tarief van de vennootschapsbelasting van 40—43 pct. tot 44—47 pct.	100

II. Fiscale maatregelen in de persoonlijke sfeer.

a. Verhoging van het bijzonder invoerrecht op benzine (inclusief verhoging van de motorrijtuigenbelasting voor auto's met andere dan benzinemotoren)	120
b. Verhoging van de gedistilleerd-accijns ..	30
c. Meeropbrengst van omzetbelasting en tabaksaccijns ten gevolge van de prijsverhoging van tabaksartikelen	44
d. Verhoging van het tussentarief van de omzetbelasting van 8—10 pct. en van het weeldertarief van 15—18 pct., alsmede verhoging van de omzetbelasting voor enkele bijzondere artikelen	24
e. Beperkte doorwerking van de huurverhoging op de personele belasting	7
f. Tegenover deze lasten staat, dat de vrijstelling van omzetbelasting op textielprodukten definitief geworden is. Opbrengstderving 70 mln.	

III. Niet-fiscale lasten.

Afschaffing consumentensubsidie op suiker ..	12
--	----

¹⁾ Het desbetreffende wetsontwerp is in behandeling bij de Eerste Kamer.

²⁾ In totaal 31 miljoen; in de bestedingsnota was reeds rekening gehouden met 15 miljoen.

Voorts ware rekening te houden met de beëindiging van de tijdelijke vrijstelling van omzetbelasting op suiker ad 12 mln en de verhoging van de melkprijzen (per f 0,01 prijsverhoging ongeveer 15 mln, ad 90 mln per jaar.

Het lid, dat bovenstaande vraag gesteld had, zou nog gaarne overzichtelijk uiteengezet zien, op welke punten de overheidsmaatregelen afwijken van het advies van de S.E.R.

De Minister wees er allereerst op, dat in het S.E.R.-rapport werd uitgegaan van het tot stand komen van enkele in bovenstaand overzicht opgenomen maatregelen. Het betreft hier de verhoging van het bijzondere invoerrecht op benzine en van de accijns op gedistilleerd, zomede de handhaving van de vrijstelling der omzetbelasting op textiel, in totaal per saldo neerkomende op 80 miljoen.

Voorts verdient de aandacht, dat in het Regeringsprogram, vergeleken met het S.E.R.-rapport, is weggevalle de specifieke controle op de bouwnijverheid; daarentegen omvat het Regeringsprogram, mede in verband met de herziening van het landbouwbeleid, op enkele punten verzwaringen boven het S.E.R.-rapport, nl. de opschorting van de investeringsaftrek over de gehele lijn en een verhoging van de vennootschapsbelasting met f 100 mln, terwijl het S.E.R.-rapport tot een verhoging van de directe belastingen met f 50 mln adviseerde.

Ook wat de prijsverhogende maatregelen betreft, zij erop gewezen, dat deze in het regeringsprogram ten opzichte van het S.E.R.-advies een verzwaring hebben ondergaan als gevolg van de gedeeltelijke afwenteling van de verhoging der garantieprijzen voor de landbouw. Voorts dient bedacht te worden, dat in tegenstelling met het advies van de S.E.R. het consumenten-subsidie op melk in 1957 nog wordt gehandhaafd.

Naar de mening van de Minister kan ten aanzien van beide programs worden gesteld, dat zij een aanvaardbaar en evenwichtig geheel vormen, al wordt dat resultaat op enigszins verschillende wijze bereikt.

12. Wil de Minister duidelijk maken, waarop zijn uitspraak (Memorie van Antwoord, blz. 7 rechterkolom) steunt, dat door het onderhavige wetsvoorstel de aan de vennootschapsbelasting onderworpen lichamen niet een speciale plaats is toebedeeld?

De Minister wees erop, dat zijn uitspraak, „dat het onderhavige wetsvoorstel noch voor zover het een beperking van de bestedingen beoogt, noch ook voor zover het tot dekking van de additionele landbouwuitgaven strekt, de aan de vennootschapsbelasting onderworpen lichamen een speciale plaats toebedeelt”, moet gezien worden als een directe terugslag op de vraag in het Voorlopig Verslag, „of het wel juist is, de aan de vennootschapsbelasting onderworpen ondernemingen, hier (d.w.z. bij het herstel van het evenwicht tussen middelen en bestedingen) een speciale plaats te geven”.

Dat aan een verhoging van de vennootschapsbelasting de voorkeur werd gegeven boven een belastingverzwaring over de gehele lijn, lichtte de Minister toe door te wijzen op het verschil in tariefsstructuur tussen de vennootschapsbelasting en de inkomstenbelasting. Bij toenemende winsten en inkomens in een opgaande conjunctuur blijft — over het geheel genomen — de druk van de proportionele vennootschapsbelasting achter bij de druk, welke de progressieve inkomstenbelasting teweeg brengt. Daarom ligt in de bestaande conjuncturele toestand een indicatie, dat, als een keuze moet worden gedaan tussen verhoging van de progressieve en proportionele tarieven, de voorkeur moet worden gegeven aan verhoging van het proportionele tarief.

Aldus bezien betekent een verhoging van het tarief van de vennootschapsbelasting in het algemeen onder de huidige omstandigheden geen discriminatoire last voor de aan die belasting onderworpen ondernemingen en kan niet gezegd worden, dat die verhoging aan de vennootschapsbelasting een speciale plaats toebedeelt in het vorenbedoelde complex van maatregelen.

Overigens treffen de voorgenomen maatregelen niet alleen de N.V.'s; zo treft de schorsing van de investeringsaftrek ook de persoonlijke ondernemingen. Voor wat de tariefsverhoging

13. Wil de Minister aan de hand van cijfers duidelijk maken, hoe hij tot de uitspraak komt, dat de fiscale lasten voor de naamloze vennootschappen en voor de persoonlijke ondernemers globaal genomen een evenwicht vertonen?

betreft, was het alternatief van een verzwaring van de inkomstenbelasting trouwens ook om andere dan de vermelde redenen verwerpelijk: de lagere inkomens worden reeds in bijzondere mate door de verbruiksbelastingen getroffen; voor de middeninkomens is de belastingdruk, met name door de werking van de progressie, reeds zeer zwaar. Een belastingverhoging alleen voor de hoge inkomens heeft — afgezien van andere bezwaren — uit budgettair oogpunt weinig betekenis.

14. Is de Minister van mening, dat dit evenwicht ook bestaat ten opzichte van in coöperatieve vorm gedreven ondernemingen?

De Minister verklaarde het niet mogelijk te achten, deze stelling door middel van cijfers te adstrueren. Hij wees er daarbij op, dat individueel gezien een gelijkheid van fiscale lasten voor ondernemingen van natuurlijke personen en die van rechtspersonen niet bereikbaar is. Belangrijke structurele verschillen tussen de organisatievormen van de beide groepen van ondernemingen, waardoor het object van de belasting niet gelijk is, verhinderen een individuele gelijkheid. Er kan dan ook slechts sprake zijn van een globaal evenwicht, dat betrekking heeft op de totaliteit van de ondernemingen van de ene groep tegenover die van de andere groep. Dit evenwicht ligt niet vast op een wiskundig-exacte verhouding tussen de tarieven van de vennootschapsbelasting en de inkomstenbelasting, doch laat een zekere speling toe en is dynamisch van aard. Dit laatste aspect houdt mede in, dat bij wijziging van de inkomensverhoudingen, waardoor de N.V.-norm attractiever wordt voor ondernemers, die met een hogere progressietrap in aanraking komen, een verschuiving kan intreden, die wijziging van het ene belastingtarief, zonder wijziging naar het andere, aanvaardbaar doet zijn. Het is in de gegeven omstandigheden aannemelijk, dat de voorgestelde verhoging van de vennootschapsbelasting binnen de spelings tolerantie blijft en niet tot een verstoring van het globale evenwicht zal leiden.

15. Hoe komt de Minister tot de uitspraak, dat prijsmutaties als gevolg van wijzigingen in de omzetbelasting geen invloed hebben op de concurrentieverhoudingen?

Bij de beantwoording van de vorige vraag is betoogd, dat er een globaal evenwicht bestaat tussen de fiscale lasten, die op de winsten van de lichamen en op de winsten van de persoonlijke ondernemers drukken. Een geheel andere vraag is — een vraag, die niet zozeer de verhouding inkomstenbelasting-vennootschapsbelasting raakt als wel de structuur van de vennootschapsbelasting — of binnen de groep van de aan de vennootschapsbelasting onderworpen ondernemingen de coöperaties fiscaal bevoorrecht worden door de speciale winstbepalingen, die voor deze organisaties gelden. Of deze bepalingen, welke juist ten doel hebben een materieel gelijke fiscale behandeling van de coöperaties en de andere lichamen nader te brengen, geheel aan dit doel beantwoorden, is een vraagstuk, dat thans niet aan de orde is, doch dat, zoals van de zijde van de Regering herhaaldelijk is gezegd, bij de Algemene Herziening nader zal worden getoetst.

De Minister wees erop, dat de desbetreffende passage uit de Memorie van Antwoord niet geheel juist is geciteerd. Deze luidt nl.: „Hij (de Minister) vermag overigens niet in te zien, dat deze prijsmutaties, anders dan in bijzondere gevallen, van invloed zouden zijn op de concurrentieverhoudingen”.

Bij tariefswijzigingen als thans zijn voorgesteld — en daarop heeft deze wat algemeen klinkende uitspraak betrekking — kunnen tussen verschillende goederensoorten bestaande concurrentieverhoudingen worden verstoord, indien de belastingdruk van de ene soort wordt verzwaard en van een andere soort niet, echter alleen indien die goederensoorten in een zelfde

soort behoefte of in zeer nabij komende soorten behoeften voorzien. Om een voorbeeld te noemen: het brengen van wijziging in de prijsverhouding tussen brood- en radiotoestellen zal niet van invloed zijn op de concurrentieverhoudingen tussen die goederen, omdat zij nu eenmaal niet met elkaar in concurrentie treden.

Door de voorgestelde belastingverzwaringen worden in het algemeen goederensoorten getroffen, welke niet met andere, niet getroffen goederen in een reële concurrentie treden. Voorts zijn in die gevallen, waarin substitutie zou kunnen optreden, de door de voorstellen gebrachte wijzigingen relatief weinig betekend. In die geest moet de gewraakte in de Memorie van Antwoord gemaakte opmerking worden gezien.

De commissie deelde in verband met het vorenstaande nog mede, dat zij zo juist een request van de zijde van de fotohandel hand ontvangen, waarin opnieuw wordt bepleit, de verhoging van het weeldetarief van 15 tot 18 pct. niet te doen gelden voor fotoestellen. De commissie verzocht de Minister de inhoud van dit request alsnog te overwegen.

De Minister meende, dat hiervoor geen reden aanwezig was, en verwees ten deze naar het antwoord in de Memorie van Antwoord naar aanleiding van overeenkomstige vragen in het Voorlopig Verslag. Waar de voorgestelde tariefsverhoging van algemene aard is, behoort trouwens naar de mening van de Minister de vraag, of voor bepaalde reeds onder het weeldetarief vallende artikelen de verhoging al dan niet achterwege kan blijven, zoveel mogelijk buiten bespreking te blijven, mede om te vermijden, dat het stelsel gecompliceerder zou worden dan strikt geboden is.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat met de mededeling van het bovenstaande de openbare behandeling van de onderhavige wetsontwerpen voldoende is voorbereid.

Vastgesteld 29 juni 1957.

VAN DE WETERING
VONDELING
VAN LEEUWEN
LUCAS
VAN EIJSDEN.